

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

La unió fa la forsa.

La Junta Directiva de La Lliga Agraria de Alcañiz ha dirigit una circular als pobles de la Regió Baix-Aragonesa alentantlos á que imitin l' exemple d' altres provincies, organisant Sucursals de la Lliga pera respondre al obligat, suprem y comú esforç que las calamitosas circumstancies econòmiques del temps y los desacerts dels governs reclaman imperiosament, ab l' objecte d' unir-se en estret llas pera combatre la corrent devastadora que ho avassalla tot, á costa sempre del contribuent. «Tots vosaltres, diu, bé ho sabéu: una no interrompuda série de governs desatentats ha conduhit al pays al abim de la miseria; en la administració pública no 's descubreix altra cosa que la confusió, lo desgabell, l' espedienteix interminable é irritant, un aixam d' empleats inútils y excessivament costosos; en la tributació una desigualtat escandalosa; gravosos y exorbitants impòsits que xucclan lo produhit de la terra y las principals fonts de la industria, deixant erms los camps, deserts los tallers y ocasionant una creixent y espantosa emigració cap á las Repúblicas Americanas. En vá es que la opinió pública senyali ab lo dit als homes millonaris que no pagan un

céntim de contribució com son los que posseheixen lo paper de la renda, los usurers y altres egoistas semblants. En vá es que 's diga que 's deu posar esmena á tanta disbauxa, á tanta ambició, á tans exércits de diferents rams, á tanta gent que cobra y no produheix: las protestas aisladas se perden en lo desert de la indiferencia.»

Aixó es lo que condensa la citada circular y aixó mateix es lo que vé sostenint L' ART DEL P'AGÉS desde que s' imposá la penosa missio de consagrar-se al pays y sols pera 'l pays, en sa ja llarga carrera periodística y que igualment sostindrà sempre.

La única manera com podria regenerarse 'l pays, tornant á adquirir la virilitat perduda es per medi de la associació, donchs sens ella 'ls esforços individuals son inútils per mes sacrificis que 's fassin. Sempre estém veient lo mateix y no'ns cansarém may de repetirho.

L' aïslament, l' indiferentisme y sobre tot l' allunyament de relacions fa que 'ls que están associats pera sos fins particulars, que aquells á quins los hi es molt diferent pera sas miras especulativas deixar incomunicats als demés procurin evitar que las classes s' associhin á fi de contrarrestar sos deliberats plans, fills del maquiavelisme.

Associémnos donchs, lluytém legalment en tots terrenos pera defensar nostre pá de cada dia y lo de nostres fills, relacionémnos los uns ab los altres y no será llunyá lo dia en que cuan lo sol surti, surti pera tothom y no pera uns cuants, que tot s' ho volen per ells y res pera 'ls altres, essent aixís que aquestos son los que produheixen, mentres que aquells no fan mes que gastar las suhadas de quins han convertit en administradors dels altres ab lo seu propi, de lo qual apenas poden disposar res ni tan sols pera cubrir sas primeras y mes apremiants necessitats.—T.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Consideracions sobre lo pervindre de nostras vinyas.

Carta 2.^a

Sr. Director de L' ART DEL PAGÉS:

Mon bon amich: succeheix en agricultura lo mateix que en las demás cosas: també la agricultura sent la influencia de la moda y té verdaders apassionaments, aixó no apareix possible á primera vista, perque sembla qu' es la industria mes práctica, mes tranquila y que menos se presta, sobre tot en Espanya, á illusions y á castells de cartes.

He sentit dir moltes vegades que la agricultura está atassadíssima y que res ha fet en la vía del progrés. Per alguns tot es en ella rutinari, atrassat y plé d' ignorancia. La França está millor que nosaltres en aqueix punt, Italia molt millor y la Inglaterra es lo verdader pot de la confitura. Aixó si, casi, casi que 'ls mateixos que acusan als agricultors espanyols, no tenen paraula bona contra 'ls demás industrials. Francament á mi 'm fa mal aqueix extrangerisme y no 'l trobo just, ni molt menos.

Dir que la agricultura espanyola ha arribat á la meta de la perfecció fora un disbarat com un temple, assegurar que camina al costat de las demás nacions, fora una evident exageració, pero, per Deu, no 'n fem massa. Lo que avans tot importa preguntar es, ¿qué ha pogut fer la agricultura en lo que va de sigle? Un absentisme general y continuat entrega la explotació de las terras á mans mercenarias y á la completa miseria; una despoblació formidable fa difícil, ó imposible lo cultiu dels camps; una completa falta de camins y d' aygua dificulta 'ls conreus y l' aprofitament de las cullitas; las guerras destrueixen y assolan; una alarma continuada manté la intranquilitat per tot arreu; un desgovern que may trova assiento impossibilita, ó desbarata tots los plans y fa inútils tots los esforços; finalmente una tributació irregular é irreflexiva, aumenta los desastres, fa herms de cultivadas planas y allunya dels camps als que deuen donarlos vida y riqueza. Avuy per avuy, la vida del camp encare constituheix una especie de desterro; en algunas provincias los cultivadors son poch més que cenobitas,

habitants del desert. Diguém, mon bon amich, com lo poeta plorant son desterro: «da mihi Moonidem et tot circunspice cassus.»

Doneuli á la agricultura espanyola las terras mes productivas de França y d' Italia; doneuli capitals abundants y baratos com á Inglaterra, doneuli un clima regular y ordenat en sas variacions, ¿qué podía fer, que pot fer, si tot se conjura contra d' ella, si no té mes que ulls pera plorar las ruinas y devastacions de que á cada pas y cada dia es testimoni? Los que tan cridan contra la agricultura, la coneixen de lluny é ignoran, ó volen ignorar las condiciones desventajosas en que viu y treballa.

Si, travalla; no es tot jugar á cartas, com digué en Figuerola; ell sab perfectament que 'ls agricultors regan ab suhor los camps, no cobran cessantía, ni poden passar la nit en lo café Suís del carrer de Sevilla. ¿Voleu saber si travalla? veniu ab mi y recorreu las provincias: las plantacions que s' han portat á cap d' alguns anys en aquesta part son testimoni de que la agricultura ha fet un gran esforços, un esforços superior als medis ab que conta, un esforços tal volta temerari; veniu ab mi y veureu com los pobres masovers aprofitan las cuatro gotas, que 'l Cel envía, pera cultivar camps inmensos y depositar en las entranyas de la terra la benehida llavor; que pot ser no naixerá y que si naix y grana, no recompensará 'ls trevalls y vetllas que costa. Pero deixem aquest punt que reclamaria major espay del que jo puch dedicarli; la viticultura es nostre assumpto.

En lo comensament d' aquesta carta deya que hi ha modas y apassionaments en agricultura, y jo crech que la moda y la passió están en favor de la viticultura. Per una part los boscos están poch menos que perduts y lo cultiu de grans no es reproductiu; per altre part lo vi tingué regular sortida durant alguns anys y aixó vingué á confirmar las prediccions d' aquells que prometeren grans resultats de la plantació de ceps. Fet y dit: tothom á posar vinyas: Baco es lo deu de la agricultura: qui no planta ceps es un tonto, no coneix sos interessos y mereix que l' assotin. ¡Si n' hi ha de vinyas per tot arreu! ¡si se 'n plantan encare! Esculliu la provincia que volgueu; en totas lo cep aterra 'ls boscos. ó pren lo lloch del plat y de l' ordi. Essent aixis, ¿quina sort se li prepara á la viticul-

tura? L' augment excessiu ha de portar com necessaria conseqüència la depreciació del vi, y d' aquí l' abandono de las plantacions menos productivas, ab gran pérdua de capitals y de riquesa: la realitat de la famosa teoria de Malthus á l' inrevés.

«Ja farém, se diu; s' obrirán nous mercats: lo vi espanyol es necessari per sas condicions especials; lo que 's fa menester es que 's persegueixi la falsificació.» Examiném, si ho voleu aquestas afirmacions.

Ja farém, véus aquí una frase molt espanyola y que si algun valor té, es significar que la nació en que vivim no olvida jamay que per desobra de tot hi la Providencia, mes en lo terreno purament humá res significa sino descuyt y abandono, que son lo camí més dret y segur per arribar á la ruina y-la miseria. Al menos, los economistas vesteixen la frase ab alló de la separació d' ocupacions, qu' estiman com una lley natural y absoluta. Si, deixeu fer, deixeu passar lo temps y los aconteixements: la naturalesa de las cosas restablirà l' armonía, y lo demás es lo de menos. Si demá es forsós abandonar vinyas plantadas ab sacrificis, suhors y falagueras esperansas; si cal condemnar á mort ceps cuidats ab gran carinyo, la frase no serà ni una reparació, ni un remey. Se obrirán nous mercats. Aqueixa es una afirmació que significa tant, com la frase consoladora dels metjes devant d' una malaltia difícil ó impossible de curar: «la naturalesa pot més que 'ls remeys.» Si 'ls mercats no s' obran' ¿qué farém? Y certament que aixó no té res d' imaginari. La gran confiança en la plassa francesa ja sabém prou lo que importa; las esperansas fundadas en lo tractat d' Inglaterra han sortit buydas; no hi ha cap motiu poderós per creure qu' en altres parts tinguém major fortuna.

Mes, no cal olvidar que totas las ventatjas que 'ns ofereixin los tractats han de ser ab sacrifici d' altres industrias que atacarán la importància del consum interior. Totas las industrias nacionals están estretament enllassadas y aixis com se diu ab molta veritat que quan no hi ha en lo camp, no hi ha pel sant; lo dia en que lo sant es pobre, mala sort acostuma tenir lo camp. Temps enrera los economistas dividiren entre si las industrias, pera millor vencer á totas: lo sant patí: las industrias manufactureras pujaren al Calvari y avuy la miseria del camp casi no permet als agricultors llegir l' inri que la escola lliurecambista escrigué sobre la creu.

Lo vi espanyol es necessari per sas condicions especials. Poch á poch; Espanya te vins excellents, pero 'n té de moltes classes y condicions. Desde 'l most d' alguns punts de la Manxa qu' enguany ha marcat sis graus fins al de Yecla que n' ha donat sobre catorse y que á voltas arriba á vintiun, l' escala es prou llarga porque no siguém tan vanitosos. No cal, no, dormir sobre las pallas: ab nosaltres lluytarán las demás nacions: la victoria será del mes fort; y no veig motiu per assegurar que la victoria sia nostra. Fransa, Italia y la mateixa Alemania, importan vins que paguém á mes preu que 'ls nostres.

La falsificació dels vins mereix capítol á part, y aquesta carta ja es prou llarga.

X.

Córdoba 30 Octubre.

SECCIÓ DE VARIETATS.

RESTAURACIÓ DEL MONASTIR DE RIPOLL.

A Mossen Jaume Collell.

¡No s' eternisa, no, 'l cruhent desvari
que fueiteja l' honor d' un poble digne!
A la mort de Jesús en lo Calvari
segueix gloria immortal d' immortal signe.

Caygué el cenobi august: lo centenari
alberch de reys y prous, racés benigne
de sublimadas morts,—per l' incendiari
esquer de destrucció y ultratje indigne.—

Avuy, passat l' horror de folla guerra,
será 'l Bethlem grandió de nostra terra
hont fará cap lo poble esperansat,

Guiantlo desde 'l cel, per sa ventura,
astre d' amor inmens y de fé pura
que fogueja pels cims de Montserrat.

J. RIERA BERTRAN.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Camps Eliseos de Lleyda.—Havém rebut un prospecte-nota de preus del gran criadero que á Lleyda té establert y montat ab tots los avensos del sigle l' intelligent agricultor D. Francisco Vidal y Codina.

En lo mateix s' hi trovarán á mes d' un sens fi de varietats d' arbres fruyters, ceps del pays y americans, arbres per boscos y jardins, gran assortit de tota mena de plantas d' adorno, enredadoras, arbrets, etc. etc etc.

Reus.—Diuen que está tocant á son termini la vida dels fruyts y de las plantas que constituheixen la principal part de collita anomenada de *tardaneries*. Notablement beneficiada per las últimas plujs, ha sigut aquesta més important de lo que era d' esperar un mes arrera. La sembra de blat podrà ferse en mol bonas condicions, per poch favorable que siga lo temps durant la primera quinzena d' aquest mes.

Vich —Diu *La Veu del Monserrat*:

Després de uns quants dias de temps verdaderament primaveral, ha baixat bruscament la temperatura á conseqüencia de la borrasca de la nit del dijous al divendres. Lo Pirineu ha quedat cubert de neu en tota sa extensió, de modo que 'ls ayres s' han refrescat molt. Mentres bufi 'l vent de Sagarra, no podem esperar la pluja, que es molt necessaria pels sembrats, que tenen mala naixensa. A instancia de la Confraria de Sant Isidro s' han comensat las pregarias per pluja, ordenant l' Autoritat Ecclesiástica que 'ls sacerdots digan en la Missa la colecta *ad petendam pluviam*.

VINS.

Segons los estats demostratius dels vins espanyols detinguts en la Aduana de Cèrbere, (Fransa,) resulta que durant l' any 1887, foren detinguts per las Aduanas francesas, 2,087 cascos

ab 1.378,732 litres de vi, dels quals foren confiscats per estar colorejats ab productes derivats de la hulla, 99 cascos ab 64,540 litres y durant lo primer semestre d' aquest any, han sigut deturats 816 cascos ab 540,224 litres y confiscats per la causa citada, 98 cascos ab 64,250 litres. L' origen dels vins confiscats es lo següent:

En 1887 —Del Vendrell 67 cascos ab 44,000 litres —De Vilafranca 20 cascos ab 12,660.—De Gerona, 12 ab 8,880.

En 1888. *Primer semestre.*—De Barcelona 47 cascos ab 32,250 litres.—De Cervera 47 ab 30,800 —De Tarrassa 4 ab 1,200.

Aixó pot resultar de que las Aduanas francesas extremin la vigilancia de nostres caldos, ó bé del poch cuydado en fer las remesas. Ab lo primer, protegeixen directament sos vins, y ab lo segon perjudican la fama de nostra primera producció.

Segueix donant sos resultats la ruptura de relacions comercials entre Fransa é Italia. Una part de la premsa italiana s' queixa amargament de las pérduas que sofreix son comers, donchs solament en vins, en lo mes de Juliol, han tingut un déficit de 209,000 hectólitres. La falta de entrada de vins en Fransa fa que Suïssa se veja invadida de vins italians, en termes que se ven á calsevol preu. A jutjar per lo que diu un periódich de Suïssa, ha arribat á vendre's en la estació de Berna l' hectólitre de vi negre, franch de port y dret d' Aduanas, á 24 franchs y se diu que en alguns punts d' Italia ha arribat á vendre's á 5 y 6 céntims lo litre. Ab l' objecte d' atenuar aquestas pérduas que sofreixen los viticultors italians, lo Govern ha disposat la devolució dels drets percebuts per l' alcohol als vins negres que s' exportan, qual riquesa alcohólica siga superior á 11°, además ha autorissat la aplicació de las tarifas reduhidas pera 'ls rahims y vins de la Italia meridional.

Reus.—Se pagan vins de Reus superiors y sa comarca de 23 á 25 pesetas. Baixos Priorat fins á 27 pessetas, Priorats dolsos superiors fins á 37 pessetas. Mistelas Negras de 45 á 50 pessetas. Idem Blancas de 35 á 37 y 1½.